

Бібліографія

1. Августин Р.Р. Управління інформаційними зв'язками. Навчальний посібник/ Руслан Ростиславович Августин, Юрій Аркадійович Богач - Тернопіль: Крок, 2013.-240с.

2. Федоренко С.В. Розробка інформаційного забезпечення та інформаційні потоки промислового підприємства / С.В. Федоренко, Д.О. Правоторов // Економіка та держава. – 2006. – №11. – С.33-34

3. Шалімова Н. С. Соціально-економічні аспекти аудиту: теорія і практика : монографія /Н. С. Шалімова. – Кіровоград :ТОВ "ІмексЛТД", 2012. – 672 с.

Аліна ЖУКОВСЬКА

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного управління,
Тернопільський національний економічний університет

Катерина ВЕЛІЧКО

студентка спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»,

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Енергетика – це невід’ємна складова функціонування різних сфер суспільства. Енергетична безпека відіграє важливу роль у розвитку економічної безпеки України та у дотриманні концепції сталого розвитку, адже відомо, що Україна є залежною від імпорту енергоносіїв. Внаслідок низки економічних та політичних подій стан енергозабезпечення України є нестійким та нестабільним, а це у свою чергу зумовлює необхідність розробки та застосування в практичній діяльності важелів стратегічного планування і контролю за постачанням та використанням енергоресурсів.

Світова та вітчизняна наука напрацювала значну кількість визначень поняття «енергетична безпека». Так, Світова енергетична рада під енергетичною безпекою розуміє впевненість у тому, що енергія буде в наявності і в тій кількості та якості, які вимагаються даними економічними умовами [1]. Міжнародне енергетичне агентство трактує енергетичну безпеку як безперервну фізичну доступність енергоресурсів

за ціною, яка є прийнятною з точки зору дотримання екології [2]. Серед вітчизняних трактувань слід виокремити визначення енергетичної безпеки, затверджені нормативно-правовими актами. Так, в Енергетичній Стратегії України на період до 2030 р. зазначається, що енергетична безпека є невід'ємною складовою економічної і національної безпеки, а також необхідною умовою існування і розвитку держави. Під гарантуванням енергетичної безпеки зазначена стратегія розуміє досягнення стану технічно надійного, стабільного, економічно ефективного та екологічно прийняттого забезпечення енергетичними ресурсами економіки і соціальної сфери країни, а також створення умов для формування і реалізації політики захисту національних інтересів у сфері енергетики [3]. У Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України також наводиться визначення енергетичної безпеки, під якою розуміється такий стан економіки, який забезпечує захищеність національних інтересів у енергетичній сфері від наявних і потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, дає змогу задовольняти реальні потреби в паливно-енергетичних ресурсах для забезпечення життєдіяльності населення та надійного функціонування національної економіки в режимах звичайного, надзвичайного та воєнного стану [4].

Зважаючи на множину напрацьованих зарубіжною і вітчизняною наукою та практикою визначень поняття «енергетична безпека» та враховуючи вітчизняну специфіку, яка полягає в тому, що Україна є імпортером паливно-енергетичних ресурсів, під енергетичною безпекою України слід розуміти такий стан енергетики держави, який забезпечує оптимальне економічне та технічне задоволення потреб споживачів та захист довкілля. Енергетична безпека полягає у спроможності держави гарантувати раціональне використання власних паливно-енергетичних ресурсів та налагодженні оптимальних шляхів постачання енергоносіїв для забезпечення життєдіяльності населення та функціонування національної економіки.

Сьогодні у зарубіжній та вітчизняній літературі немає єдиної узагальненої методики оцінки енергетичної безпеки країни. На цей час рівень енергетичної безпеки країни визначається за допомогою наступних методів: індикативного аналізу, експертного оцінювання та таксономічного аналізу. Окремі авторські підходи складаються як із послідовного використання всіх трьох методів, так і з кожного окремо.

Основна проблема оцінки енергетичної безпеки країни зводиться до врахування переліку індикаторів, що є найбільш значущими для стану енергетичної безпеки країни.

Для оцінки енергетичної безпеки в Україні розроблений алгоритм оцінки енергетичної безпеки, який міститься в Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України, затвердженій Наказом Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007 р. [6]. Вона охоплює 10 показників-індикаторів, які порівнюються із їхніми «граничними» значеннями. До таких показників-індикаторів належать: енергомісткість ВВП, ступінь забезпеченості країни паливно-енергетичними ресурсами, частка власних джерел у балансі паливно-енергетичних ресурсів країни, частка домінуючого паливного ресурсу у балансі паливно-енергетичних ресурсів країни, зношеність основних фондів підприємств паливно-енергетичного комплексу, частка інвестицій у підприємства паливно-енергетичного комплексу відносно ВВП країни, обсяги транзиту природного газу, обсяги транзиту нафти, обсяги видобутку вугілля та частка імпорту палива в загальних обсягах споживання [4].

На основі зазначеної методики нами була проведена оцінка стану енергетичної безпеки України у 2016 році (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка енергетичної безпеки України станом на 2016 рік

Найменування показника	Граничне значення	Значення індикатора
Енергомісткість ВВП, кг у. п. / грн	0,2-0,5	0,66
Ступінь забезпеченості країни паливно-енергетичними ресурсами (ПЕР), %	100	90
Частка власних джерел у балансі ПЕР країни, %	50	30
Частка домінуючого паливного ресурсу в ПЕР країни, %	30	34,7
Зношеність основних фондів підприємств ПЕК, %	50	65,3
Частка інвестицій у підприємства ПЕК відносно ВВП країни, %	3-4	0,11
Транзит природного газу, млрд м ³	175	82,2
Транзит нафти, млн т	56-65	13,8
Обсяг видобутку вугілля, млн т	70-100	40,9
Частка імпорту палива з однієї країни в загальному обсязі, %	30	15

Примітка. Складено авторами на основі [4; 5; 6]

Як можна побачити з даної таблиці, що лише 2 із 10 показників відповідають граничним значенням. Це свідчить про незадовільний стан енергетичної безпеки України. Така ситуація обумовлена наявністю низки загроз енергетичній безпеці України, до яких слід віднести: надмірну залежність України від експортерів природного газу, нафти та ядерного палива; високу енергоємність галузей господарства України (значна частка паливно-енергетичних ресурсів використовується для забезпечення складних виробничих і технологічних операцій); значні диспропорції в енергетичному балансі країни; неефективність системи управління паливно-енергетичним комплексом; платіжну кризу та незадовільний фінансовий стан паливно-енергетичного комплексу; відсутність національних стратегічних запасів паливно-енергетичних ресурсів; неефективність державної політики енергозбереження та енергоефективності; непродуктивну інноваційну діяльність, зокрема відсутність масштабного використання альтернативних джерел енергії; нестабільну політичну ситуацію в країні, військові дії на сході держави та тимчасову анексію Кримського півострова, де знаходяться значні поклади паливних ресурсів; високий рівень негативного впливу вітчизняного паливно-енергетичного комплексу на навколишнє середовище, а також високий ризик виникнення техногенних катастроф.

Для зниження енергетичної залежності та підвищення ефективності енергетики доцільно провести ряд заходів, зокрема: здійснити структурну перебудову економіки держави, збільшити фінансування геолого-розвідувальних робіт, підвищити рівень енергозбереження на підприємствах та в житлово-комунальній сфері, провести технічне переоснащення основних фондів підприємств, стимулювати використання енергозберігаючих технологій та відновлювальних джерел енергії.

Бібліографія

1. Офіційний сайт Сайт світової енергетичної ради. [Електронний ресурс] . – Режим доступу до ресурсу: http://www.worldenergy.org/document/ethiopia_june_30_v_gbeddy_security.pdf.

2. Міжнародне енергетичне агентство [Електронний ресурс] . – Режим доступу до ресурсу: http://www.iea.org/subjectetcqueries/keyresult.asp?KEYWORD_ID=4103

3. Розпорядження КМУ «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» № 145-р від 15.03.2006 р. //Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] . – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/145-2006-%D1%80>

4. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Міністерства економіки України № 60 від 02.03.2007. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=97980.

5. Енергетична галузь України: підсумки 2016 року/ К. Маркевич, А. Чернова, Г. Пашкова, Т. Овсяник. – К.: Заповіт, 2017. –164с.

6. Халатов А.А. Енергетична безпека України: чи є запас міцності? / А. Халатов // Вісн. НАН України. – 2017. – №9. – С.23-32.

Василь ЗДРЕНИК

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного управління,
Тернопільський національний економічний університет

Назар РЕШЕТУХА

студент спеціальності «Менеджмент»,
Тернопільський національний економічний університет

ГЕНЕЗИС УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ПОСТАЧАННЯМ І ЙОГО СУЧАСНІ СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Порівняно нещодавно в більшості розвинених країн світу підприємства «відкрили» для себе сферу матеріально-технічного постачання і почали активно цікавитися нею, як науково-організованою системою. По суті це відображає процес бурхливого розвитку інформаційних технологій, а також теорії і практики менеджменту. Матеріально-технічне постачання завжди виконувало функції, які не мали першорядного значення, але які є абсолютно необхідними для виробництва і реалізації продукції.

В останні роки головним чинником виживання будь-якого промислового підприємства стає зниження загально-фірмових (загальнопромислових і адміністративних) витрат. Реальну економію капіталу та зниження витрат можна формувати за рахунок поліпшення управління матеріально-технічним забезпеченням і вдосконалення процесів постачання. Саме це призводить до зниження закупівельних цін